

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

PASSFR.EU

A Digital Learning Platform for Generation Z:
Passport to IFRS®

A Digital Learning Platform for Generation Z: Passport to IFRS®

UMS® 2 Stoklar

Funded by the Erasmus+ Program of the European Union. However, European Commission and Turkish National Agency cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

© Copyright 2021, Istanbul University

ÖRNEK OLAY ÇALIŞMASI – UMS® 2 STOKLAR

Giriş

İşletmelerin temel amacı, faaliyetlerinden elde ettiği kârı maksimize etmektir ve stoklar genellikle bu amaca ulaşmak için kullanılır. Stoklar genellikle şirketin mevcut varlıklarının önemli bir kısmını oluştururlar ve yeniden satılmak üzere sahip olunan ticari malları, hammaddeleri veya sarf malzemelerini, mamulleri veya yarı mamulleri içerebilirler.

Finansal tablolarda sunulan bilgilerin doğruluğunu ve güvenilirliğini sağlamak için işletmeler, finansal durumlarının, finansal sonuçlarının ve nakit akışlarının doğru ve gerçeğe uygun bir şekilde temsil edilmesini sağlayan stok değerlendirme politikalarını seçmeli ve uygulamalıdır. Stok değerlendirme politikası seçimi, işletmenin, dış ve iç kullanıcılara faaliyet sonuçlarının yanı sıra finansal durumunun gerçeğe uygun, nesnel ve doğru bir görüntüsünü de sunacak şekilde olmalıdır.

Bu örnek olay çalışmasının amacı, stokları düzenleyen kurallara ilişkin temel gerekliliklerin anlaşılmasını sağlamaktır. Ayrıca, stokların maliyetinin belirlenmesi ve daha sonra gider olarak muhasebeleştirilmesi için gerekli hesaplamaları ve maliyetleri stoklara yüklemek için kullanılan maliyet formüllerini de aktarmayı amaçlamaktadır.

Örnek Olay Hakkında Bilgi

Güleryüz Şirketi, köpekler için özel sağlıklı yiyecekler ve köpek maması için tasarlanmış kaseler satmaktadır. Şirket, köpek mamasının (ürün A) maliyetini ağırlıklı ortalama stok değerlendirme yöntemi ve mama kaplarının (ürün B) maliyetini FIFO stok değerlendirme yöntemini kullanarak belirlemektedir. UMS 2'ye göre, farklı yapı veya kullanıma sahip stoklar için farklı stok değerlendirme yöntemleri kullanılabilir.

İşletmenin stokları ile ilgili olarak dönem içinde meydana gelen hareketler aşağıdaki gibidir:

Tarih	İşlem
1 Aralık 20X0	Satın alma: A Malı –50 PB/birim'den 10 birim; B Malı – 20 PB/birim'den 15 birim; Her bir stok türü için taşıma maliyeti 50 PB'dir.
2 Aralık 20X0	Satış: A Malı –65 PB/birim'den 5 birim; B Malı – 30 PB/birim'den 6 birim;
10 Aralık 20X0	Satın alma: A Malı –55 PB/birim'den 8 birim; B Malı – 23 PB/birim'den 10 birim;.
15 Aralık 20X0	Satış: A Malı – 65 PB/birim'den 11 birim; B Malı – 30 PB/birim'den 16 birim;
31 Aralık 20X0	Net gerçekleşebilir değer A Malı – 50 PB/birim; B Malı – 30 PB/birim

Tartışma Soruları:

1. Stokların satın alma maliyetini hesaplayınız ve açıklayınız.
2. Her bir stok türü için satılan malın maliyetini hesaplayınız ve stok kartlarını hazırlayınız.
3. Finansal durum tablosunda stokların raporlanacağı tutarları belirleyiniz ve açıklayınız.
4. Örnek olayda yer alan işlemlere ilişkin günlük defter kayıtlarını yapınız.

ÖRNEK OLAYIN ÇÖZÜMÜ – UMS 2 STOKLAR

Soru 1

Stokların satın alma maliyeti açıklanırken, UMS 2 Stoklar Standardına göre, stokların maliyetinin, satın alma fiyatı, ithalat vergileri ve diğer vergiler ile doğrudan atfedilebilen nakliye, sigorta ve diğer maliyetlerden oluştuğunu unutmamak gerekir.

Gerekirse her bir satın alma için stokların satın alma maliyetinin hesaplanması gerekebilir. Örnek olayda stoklar iki farklı tarihte satın alınmıştır – 1 Aralık 20X0 ve 10 Aralık 20X0.

1 Aralık 20X0 tarihinde A malı ve B malı birlikte satın alınmıştır. Nakliye maliyetleri (50 PB) malların maliyetine eklenecektir ve bu maliyet mallar (A ve B) için ortak olduğundan, bu maliyetin stoklara dağıtılması gerekmektedir.

1 Aralık 20x0 tarihindeki satın alma

Mallar	Birim	Fiyat, PB	Toplam, PB	Stokların toplam alımdaki yüzdesi	Taşıma maliyetinin dağıtılması, PB	Toplam maliyet, PB	Birim maliyet, PB
A	10	50,00	500,00	%62,50 (500/800x%100)	31,25 (50,00x%62,50)	531,25 (500,00+31,25)	53,13 (531,25/10)
B	15	20,00	300,00	%37,50 (300/800x%100)	18,75 (50,00x%37,50)	318,75 (300,00+18,75)	21,25 (318,75/15)
Toplam:			800,00	%100	50,00	850,00	-

10 Aralık 20X0 tarihindeki satın alımda, stokların elde edilmesiyle doğrudan ilişkilendirilebilecek başka herhangi bir maliyet olmadığından ve satın alma maliyeti satın alma fiyatına eşit olduğundan, satın alma maliyetinin hesaplanmasına gerek yoktur.

Soru 2

Satış maliyetlerini belirlemek istiyorsak, öncelikle UMS 2’de yer alan ve aşağıda sayılan kilit noktaları bilmemiz gerekir:

✓ FIFO yöntemini kullanırken, ilk üretilen veya edinilen stokların ilk olarak kullanılacağı veya satılacağı varsayılır;

✓ Ağırlıklı ortalama yöntemi uygulanırken her bir kalemin maliyeti, benzer kalemlerin dönem başındaki maliyetleri ile dönem içinde satın alınan veya üretilen benzer kalemlerin maliyetlerinin ağırlıklı ortalaması alınarak belirlenir.

İkinci olarak, A malı için FIFO yöntemini ve B malı için ağırlıklı ortalama yöntemini kullanmayı seçen A İşletmesinin, seçmiş olduğu bu muhasebe politikalarını esas almalıyız. Daha sonra bu stok değerlendirme yöntemlerini dikkate alarak stok kartlarını hazırlamalıyız.

Her bir malın satın alma maliyeti hesaplandıktan sonra, her bir stok için stok kartını doldurarak satışların maliyetini ve dönem sonu stok maliyetini belirleyebiliriz.

A Malına İlişkin Stok Kartı

Tarih	İşlem	GİREN			ÇIKAN			KALAN		
		Birim	Maliyet, PB/birim	Toplam maliyet, PB	Birim	Maliyet, PB/birim	Toplam maliyet, PB	Birim	Maliyet, PB/birim	Toplam maliyet, PB
1/12/20X0	Alış	10	53,13	531,30				10	53,13	531,30
2/12/20X0	Satış				5	53,13	265,65	5	53,13	265,65
10/12/20X0	Alış	8	55	440				5	53,13	265,65
								8	55	440
15/12/20X0	Satış				5	53,13	265,65			
					6	55	330	2	55	110

Aralık ayı içerisinde A malından iki kere alım yapılmıştır (1 Aralık ve 10 Aralık). Bu nedenle, satılan malların maliyeti hesaplanırken, önce en eski tarihli mallar (1 Aralık'a ait) ve ardından daha yeni satın alınan (10 Aralık'a ait) mallar dikkate alınır.

2 Aralık 20x0 tarihindeki satışın maliyeti 265,65 PB ve 15 Aralık 20x0 tarihindeki satışların maliyeti ise 595,65 PB'dir (iki farklı alımdan kaynaklandığı için; 265,65+330).

B Malına İlişkin Stok Kartı

Tarih	İşlem	GİREN			ÇIKAN			KALAN		
		Birim	Maliyet, PB/birim	Toplam maliyet, PB	Birim	Maliyet, PB/birim	Toplam maliyet, PB	Birim	Maliyet, PB/birim	Toplam maliyet, PB
1/12/20X0	Alış	15	21,25	318,75				15	21,25	318,75
2/12/20X0	Satış				6	21,25	127,5	9	21,25	191,25
10/12/20X0	Alış	10	23,00	230,00				19	22,17	421,25
15/12/20X0	Satış				16	22,17	354,74	3	22,17	66,51

İşletme B malı için ağırlıklı ortalama stok değerlendirme yöntemini kullandığı için, 10 Aralık'taki ikinci satın alma işleminden sonra, aşağıdaki formülü kullanarak birim maliyeti yeniden hesaplamamız gerekiyor.

$$((9 \times 21,25) + (10 \times 23,00)) / 19 = 22,17 \text{ PB}$$

2 Aralık 20x0 tarihindeki satışın maliyeti 127,50 PB olup, 1 Aralık 20x0 tarihinde satın alınan malların maliyetinden oluşmaktadır. Ancak 15 Aralık 20x0 tarihindeki satışın maliyeti 354,74 PB'dir ve 22,17 PB ortalama birim maliyet kullanılarak hesaplanmıştır.

2 Aralık 20X0 tarihinde satılan stokların (A ve B) toplam maliyeti 393,15 PB (265,65+127,5) ve 15 Aralık 20X0 tarihinde satılan stokların (A ve B) toplam maliyeti 950,39 PB'dir (265,65+330,00+354,74).

Soru 3

UMS 2 Stoklar Standardına göre stoklar, finansal durum tablosunda maliyet veya net gerçekleşebilir değerden düşük olan ile raporlanırlar.

İşletmenin sahip olduğu stoklar (A ve B ürünlerinden oluşmaktadır) farklı mallardan oluşmaktadır, bu nedenle her birini ayrı ayrı değerlememiz gerekmektedir. İşletme tarafından yapılan değerlemeye göre net gerçekleşebilir değer belirlenmiş ve stokların maliyet değeri ile karşılaştırılacaktır.

Stokların Değerlemesi

Stoklar	Maliyet, PB	Net Gerçekleşebilir Değer, PB	Düşük olan, PB
A	110,00 (2x50,00)	100 (2x50,00)	100,00 (Net Gerçekleşebilir Değer)
B	66,51 (3x22,17)	90 (3x30,00)	66,51 (Maliyet)

A malı için düşük olan değer net gerçekleşebilir değerdir – 100 PB, B malı için ise maliyet değeridir - 66,51 PB. Bu nedenle, A malının net gerçekleşebilir değerinin finansal durum tablosunda gösterilebilmesi için, stok değerinde 10 PB (110-100) değerinde bir değer düşüklüğü kaydı yapılması gerekmektedir.

Soru 4

İşletmenin satın almış olduğu mallara ilişkin alış maliyeti hesaplandıktan sonra, stok kartlarının doldurulup ilgili günlük defter kayıtlarının yapılması gerekir.

Tarih	Finansal Olay	Muhasebe Kaydı
1 Aralık 20X0	Satın alma: A Malı –50 PB/birim'den 10 birim; B Malı – 20 PB/birim'den 15 birim; Her bir stok kalemi için taşıma maliyeti 50 PB'dir	Stoklar 850,00 Nakit ve Benzerleri 850,00 (10x50,00+15x20,00+50,00)
2 Aralık 20X0	Satış: A Stoku –65 PB/birim'den 5 birim; B Stoku – 30 PB/birim'den 6 birim;	Ticari Alacaklar 505,00 Satış Hasılatı 505,00 (5x65,00+6x30,00) Satılan Malın Maliyeti 393,15 Stoklar 393,15 (265,65+127,50)
10 Aralık 20X0	Satın alma: A Stoku –55 PB/birim'den 8 birim; B Stoku – 23 PB/birim'den 10 birim;.	Stoklar 670,00 Nakit ve Benzerleri 670,00 (8x55,00+10x32,00)
15 Aralık 20X0	Satış: A Stoku – 65 PB/birim'den 11 birim; B Stoku – 30 PB/birim'den 16 birim;	Ticari Alacaklar 1.195,00 Satış Hasılatı 1.195,00 (11x65,00+16x30,00) Satılan Malın Maliyeti 950,39 Stoklar 950,39 (265,65+330,00+354,74)
31 Aralık 20X0	Değerleme: A Stoku – 50 PB/birim; B Stoku – 30 PB/birim	Satılan Malın Maliyeti 10,00 Stok Değer Düşüş Karşılığı 10,00 (A Stoku, 110,00-100,00)

Finansal durum tablosunda sunulan stokların değeri 166,51 PB'dir (A Stoku 100,00 PB + B Stoku 66,51 PB).